

КОМПЛЕКСНЕ ЛІКУВАННЯ ІНДИКІВ ПРИ СПОНТАННІЙ ГІСТОМОНОЗНО – ГЕТЕРАКІДОЗНІЙ ІНВАЗІЇ

О.М. Янак*, асистент

Одеський державний аграрний університет

Встановлено терапевтичну ефективність ампроліуму у поєднанні з бровалевамізолом при спонтанному гістомонозі індиків. Найкращий лікувальний ефект отриманий при застосуванні ампроліуму в дозі 300,0 мг на 1 кг корму у поєднанні з бровалевамізолом в дозі 20,0 мл на 1 кг корму (волога мішанка) за схемою 3:3:3 доби - триразовим курсом.

Ключові слова: гістомоноз, гетеракідоз, індики, ампроліум, бровалевамізол.

Вступ. Гістомоноз (ентрогепатит, інфекційний ентерогапатит, "чорна голова") - інвазійне захворювання індиків, рідше курей, цесарок, перепілок, куріпок, фазанів. Хворі на гістомоноз індичата, жалюгідно пишуть, проявляється відчуття спраги, тремтять, кволі, настовбурчене пір'я, фекалії жовто-зеленого чи коричневого кольору. Загибель індичат від гістомонозу може досягти 40 %.

Під впливом хвороби порушується кровообіг та з'являються застійні явища, шкіра голови птиці набуває темно-синього кольору (Blackhead), а при прогресуючій анемії вона стає блідою.

Гістомоноз індиків - досить розповсюджене інвазійне захворювання птахопоголів'я у птахогосподарствах різних форм власності півдня України і є причиною загибелі індиків від 5,8% до 20,8% [2].

Нами протягом 2000-2003 рр. у індикопоголів'я усіх форм власності зареєстровано 18 випадків захворювання на гістомоноз дорослих індиків 12-17 місячного віку, у самців. Спалахи гістомонозу у самців з ураженням сліпих виростів кишечника і особливо печінки відмічали в пізньо-весняний та на початку літнього періоду. Помічено, що самці індиків в цей період, а це період парування, майже не харчуються, що призводить до втрати маси тіла і відповідно зниження загальної резистентності організму. Ймовірно такому низькому імунному фоні в організмі добре розвиваються і накопичуються гістомонади викликаючи певні патологоанатомічні зміни.

Питання лікування і профілактики гістомонозу індиків набуває все більшого значення якщо урахувати, що індики заражаються одночасно гетеракідозом і гістомонозом.

До ідеальних антгельмінтних препаратів, як вказує В.П. Під'япольська такі вимоги: вони повинні сприяти повному звільненню хворих від певного виду гельмінтів, не повинні бути токсичними; бути доступними для масового

застосування; не мати сторонніх властивостей (запах, смак, консистенція); і бути відносно дешевими у грошовому еквіваленті [3].

Станом на сьогодні синтезовано і ресинтезовано чимало антгельмінтиків закордонних і вітчизняних виробників, які є досить

** Науковий керівник: доктор ветеринарних наук, доцент Богач М.В.*

ефективними при *Histomonas meleagridis* Е.Е. Tyzzer (1919, 1934). Однак усі ці препарати не спричиняють стійкого лікувального ефекту, гістомоностатична їх дія перебільшує гістомоноцидну активність. Препарати стримують клінічний прояв гістомонозу, але остаточно не виліковують [4].

Метою наших досліджень було з'ясувати лікувальну ефективність ампроліуму (22% діючої речовини) у поєднанні з бровалевамізолом при гістомонозі індиків. Відомо, що гістомонади окрім паразитування в сліпих кишках птиці проникають у брижові кровоносні судини і з током крові заносяться у печінку. Тому не випадково для лікування гістомонозу індиків застосували в комплексі кокцидіостатик - ампроліум з бровалевамізолом. Бровалевамізол - прозорий розчин, 1 мл препарату містить 80,0 мг левамізолу гідрохлориду в спеціальному розчиннику.

В печінці тварин і птиці левамізол трансформується в оксимеркаптоетилфеніл - імідазолідин, який позитивно впливає на імунну систему тварин і птиці [1].

Матеріал і методи досліджень. Матеріалом для досліджень були спонтанно інвазовані гістомонозом індики різних вікових груп, починаючи з 14-добового до 175-добового віку, які були вилучені з фермерських і приватних господарств Одеської області і утримувались в умовах віварію Одеської дослідної станції ІЕКВМ. Всього в досліді щодо визначення терапевтичної ефективності ампроліуму і бровалевамізолу було задіяно 26 індиків різних вікових груп, які були розділені на 2 групи і утримувались окремо. Дослідження проводили в лабораторії паразитології ОДС ІЕКВМ. Для виявлення гістомонад робили зіскоб із слизової оболонки сліпих виростів товстого кишечника від вимушено забитої птиці та слизової клоаки від живих індиків, джгутикові форми яких рухаються поштовхами. Крім того користувались загальноприйнятим методом Фюллеборна для виявлення яєць *Heterakis gallinarum*. Для бактеріалогічного дослідження готували мазки - відбитки із слизової оболонки товстих кишків та уражених ділянок печінки і фарбували за Романовським-Гімза. Індікам першої групи задавали з кормом ампроліум в терапевтичній дозі 300 мг на 1 кг корму, який ретельно вимішували перед згодовуванням, а 13 індікам другої групи давали ампроліум в поєднанні з імуностимулятором – бровалевамізолом також в терапевтичних дозах за власною схемою. Спочатку добовий раціон ретельно вимішували з ампроліумом і додавали бровалевамізол з розрахунку 10 мг на 1 кг корму, готували вологу мішанку.

Результати досліджень. Лікувально-профілактичні заходи при гістомонозі індиків проводили за власно розробленою схемою. Після остаточного з'ясування і лабораторного підтвердження наявності гістомонозу

у індиків були сформовані дві групи птиці - по 13 голів у кожній, які утримувались в окремих приміщеннях і на однаковому раціоні.

Схема проведення лікувально-профілактичних заходів в обох групах була однаковою 3:3:3 діб трьома курсами, лише з такою різницею, що в першій групі застосовували кокцидіостатик – ампроліум в суміші з кормом, а в другій групі застосовували кокцидіостатик – ампроліум у поєднанні з бровалевамізолом за схемою. Слід додати, що індики 2-ї групи, яким задавали суміш корму у вигляді вологої мішанки, досить апетитно і остаточно поїдали корм.

В групі індиків, спонтанно інвазованих гістомонозною інвазією застосовували з терапевтичною метою кокцидіостатик ампроліум у дозі 300,0 мг на 1 кг корму за схемою 3:3:3 діб трьома курсами. Після завершення схеми лікування гістомонад у кишечнику птиці не виявлено. Однак у дванадцяти індиків з тринадцяти забитих виявлено гістомонозні ураження печінки і наявність гістомонад. Екстенсивність (ЕЕ), або гістомоноцидна дія склала 83,4%.

У другій групі, в якій застосовували ампроліум в дозі 300,0 мг на 1 кг корму в поєднанні з бровалевамізолом з розрахунку 20 мл на 1 кг корму при спонтанному гістомонозі терапевтична ефективність склала 100 %. В окремих уражених ділянках печінки гістомонад не виявлено. При розтині 13 індиків в кишечнику одного виявлено 6 гетеракісів, що говорить також про досить високу ступінь ЕЕ – 90,0% в результаті проведених лікувально-профілактичних заходів.

Висновки: 1. Ампроліум застосований у дозі 300,0 мг на 1 кг корму за схемою 3:3:3 доби триразовим курсом при спонтанному гістомонозі індиків проявляє кокцидіостатичну дію, при чому птиця залишається носієм гістомонозної інвазії – печінкова форма.

2. При спонтанному гістомонозі індиків ампроліум у дозі 300,0 мг на 1 кг корму у поєднанні з бровалевамізолом у дозі 20 мл на 1 кг корму у вигляді вологої мішанки за схемою 3:3:3 доби триразовим курсом виявляє не лише кокцидіостатичну, але і кокцидіоцидну дію, стимулює імунну систему та призводить до прискорення відновлювальних процесів у печінці. Терапевтична ефективність становить 100%.

Література

1. Березовський А.В. Лікарські препарати нового покоління // Ветінформ. - Київ, 2000. - С.32-33.
2. Богач М. В., Тараненко І. Л. Гістомоноз індиків на півдні України // Міжвідомч. тематич. наук. збірн., Ветеринарна медицина. – Харків, 2002. – С. 91-94.
3. Подъяпольская В. П., Капустин В. Ф. Глистные болезни человека // Медгиз. – Москва, 1958. 36 с.
4. Протасевич М.В. Взаимоотношение *Heterakis gallinarum* с *Histomonas meleagridis* и профилактика гистомоноза индеек путем проведения комплекса противогетеракидозных мероприятий. // Дис. на соиск. уч. степени канд. вет. наук. – М. 1968. – 158 с.

Е.Н. Янак. Комплексное лечение индеек при спонтанной гистомонозно – гетеракидозной инвазии

Установлено терапевтическую эффективность ампролиума в сочетании с бровалевамизолом при спонтанном гистомонозе индеек. Лучший лечебный эффект получен при применении ампролиума в дозе 300,0 мг на 1 кг корма в сочетании с бровалевамизолом в дозе 20,0 мг на 1 кг корма (влажная мешанка) за схемой 3:3:3 суток – трёхкратным курсом.

Ключевые слова: гистомоноз, гетеракидоз, индюки, ампролиум, бровалевамизол.

E.N. Yanak. Complex treatment turrey at spontaneous histomonosis and heterakidosis invasion

It is established therapeutic effect amprolium in a combination with brovalevamizol at spontaneous of turkey histomonosis. The best medical effect is received at application amprolium of in a doze of 300,0 mg on 1 kg of a forage in a combination with brovalevamizol in a doze of 20,0 mg on 1 kg of a forage (damp mixt) behind the circuit 3:3:3 day - a triple rate.

Key words: histomonosis, heterakidosis, turkeys, amprolium, brovalevamizol.